

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В статті окреслено оптимальні шляхи підготовки студентів – майбутніх педагогів до використання педагогічних технологій у шкільній практиці, визначено умови ефективного проектування педагогічного процесу у технологічному форматі.

Ключові слова: педагогічні технології, студенти-практиканти, взаємодія, особистісно орієнтовані технології.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Проблема технологізації педагогічного процесу виникла в 20-30 рр. ХХ століття у зв'язку з появою технічних засобів навчання. У нашій країні вона особливо загострилася зараз, із зародженням і становленням нової філософії освіти, в основі якої гуманістичні перетворення стосунків учителя і учнів. Увага до особистості дитини, її розвитку та саморозвитку привела до актуалізації педагогічних технологій особистісно зорієнтованого навчання і виховання.

Завдання викладача педагогіки – ознайомити студентів із найбільш відомими сучасними педагогічними технологіями, започаткувати роботу щодо стимулювання використання їх у педагогічному процесі, сформулювати переконання, що майбутнє педагогіки за технологічно організованим освітнім простором.

Формулювання цілей статті... Виходячи з цього, ми поставили собі за мету визначити оптимальні шляхи підготовки студентів-майбутніх учителів до використання педагогічних технологій у шкільній практиці, навчити проектувати педагогічний процес у технологічному форматі.

Аналіз досліджень і публікацій та виклад основного матеріалу... Перш за все, у студентів має бути сформоване переконання, що педагогічна технологія – це строго наукове проектування і точне відтворення дій педагога, які гарантують успішне досягнення запланованих результатів, що педагогічна технологія завжди спрямована на підвищення ефективності педагогічного процесу. Аналіз педагогічної літератури та освітньої практики дозволяє сформулювати основні ознаки технологічно організованого педагогічного процесу:

- концептуальність, оскільки в основі кожної технології обов'язково лежить певна педагогічна концепція;
- системність, що свідчить про наявність вземозв'язку усіх ланок педагогічного процесу;
- керованість – можливість регулювати процес на основі отриманих проміжних результатів;
- діагностичність – здійснення діагностичних процедур для вимірювання початкового стану процесу, проміжних та кінцевих результатів;
- результативність – гарантованість досягнення поставленої мети;
- оптимальність – оптимальна реалізація людських і технічних можливостей;
- відтворюваність – можливість застосування іншими [2, 236; 4, 36].

Майбутньому вчителю важливо усвідомити значущість підготовчого етапу педагогічного процесу, що часто йому здається менш важливим, ніж етап здійснення. Саме на підготовчому етапі відбувається конструювання процесу, тобто створення спочатку уявного, а потім реального образу майбутнього уроку, його фрагмента чи позаурочного заходу. Конструювання технологічно організованого навчального процесу передбачає:

- аналіз вихідних даних, тобто з'ясування віку школярів, рівня їх вихованості, згуртованості, навченості, ставлення до навчання та праці тощо;
- діагностику – вивчення умов та обставин, в яких має проходити педагогічний процес;
- обґрунтування і постановку загальної мети, що стоїть перед системою освіти, трансформування її в конкретні завдання, які необхідно розв'язати на даному відрізку процесу в даних умовах;
- прогнозування, тобто оцінку можливої результативності процесу в даних умовах;
- проектування змісту діяльності вчителя й учнів у педагогічному процесі та засобів цієї діяльності;
- складання конспекту уроку чи виховного заходу [5, 420-435].

Для забезпечення використання теоретичних знань, отриманих студентами під час лекцій, передбачено цикл лабораторних занять, метою яких є формування умінь розглядати педагогічну

діяльність як технологічний процес, відбувається осмислення сутності технологічно організованого педагогічного простору. Спершу студенти закріплюють вивчений теоретичний матеріал шляхом використання викладачем певної педагогічної технології, наприклад, ділової гри, де студенти виконують ролі „ерудитів”, „опонентів”, „рецензентів” та „експертів”, а надалі разом з викладачем аналізують нову для них технологію за класифікатором І.М.Дичківської [1, 72-75] та вищеназваними ознаками. Узагальнюючим елементом заняття може бути схематичне колективне формування образу вчителя, що працює за особистісно орієнтованими педагогічними технологіями. Продумуючи вдома результати заняття, студенти мають нагоду скоригувати програму професійного саморозвитку, складену на початку вивчення курсу педагогіки.

Домашня самостійна робота студентів передбачає конструювання ними колективної творчої справи або нестандартного уроку з використанням кількох джерел для проведення в студентській аудиторії. Робота може бути індивідуальною або груповою (2-3 студенти). Її метою є усвідомлення студентами логіки конструювання, важливості даного етапу технологічно організованого педагогічного процесу, формування вміння ставити конкретні цілі і передбачати можливості їх реалізації, труднощі, що стануть на заваді, та шляхи їх переборення.

На наступних лабораторних заняттях студенти представляють сконструйовані моделі, захищають їх, всебічно аналізують, вибирають найбільш цікаві для проведення в аудиторії, проводять і аналізують. Вся робота супроводжується самоаналізом і фіксацією найбільш важливих моментів особисто для кожного студента [3, 91-104].

Але більш детальне ознайомлення з розмаїтістю педагогічних технологій у курсі педагогіки за браком часу просто неможливе. Необхідний спеціальний курс „Сучасні педагогічні технології”, який би мав на меті налаштувати студентів на використання в навчально-виховному процесі технологій особистісно орієнтованого спрямування. Такий спеціальний курс запроваджено на деяких педагогічних спеціальностях нашого університету. Завданнями його є:

- формування у студентів глибокого переконання у тому, що в основі інноваційних перетворень у сфері освіти лежить перехід на гуманістичну освітню парадигму і особистісно орієнтовані технології;
- усвідомлення студентами особливостей реалізації конкретних педагогічних технологій у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу;
- вироблення умінь вибирати і педагогічно доцільно застосовувати навчальні і виховні технології в залежності від мети і завдань навчання та виховання.

Зміст курсу передбачає ознайомлення студентів із сучасними педагогічними технологіями (виховними, навчальними та системними). Серед виховних особлива увага приділяється таким технологіям, як педагогічна підтримка, педагогіка співробітництва, створення ситуації успіху, колективне творче виховання, формування творчої особистості. Із групи навчальних технологій вибрали для вивчення технології розвивального навчання, інтерактивного навчання, проектну технологію та нові інформаційні технології. Передбачається також ознайомлення студентів з окремими виховними системами (О.А.Захаренка; Українського колежу імені В.О.Сухомлинського; Великосорочинської школи-інтернату; В.А.Караковського; М.П.Щетініна; С.Френе; вальдорфською).

У процесі викладання спеціальної дисципліни викладачі широко застосовували розвивальні та інтерактивні технології. Студенти при цьому не тільки опановували теоретичний матеріал, а й практично моделювали уроки та виховні заходи з використанням згаданих вище технологій, спираючись на знання та вміння, сформовані при вивченні педагогіки. Кращі моделі оформляли і зберігали у вигляді „портфоліо”, яке демонстрували на останньому заліковому занятті.

Після закінчення педагогічної практики студентам, які вивчали спецкурс, було запропоновано підсумувати: використання яких педагогічних технологій вчителями і як часто вони спостерігали під час практики, а також, які з них і як часто самі використовували в процесі навчання і виховання. Частоту використання визначали за чотирибальною системою: „3” – часто, „2” – інколи, „1” – дуже рідко, „0” – ніколи. Результати опитування студентів (60 осіб) помістили в таблицю.

Таблиця 1

Використання сучасних педагогічних технологій

Педагогічна технологія	Частота спостереження	Рангове місце	Частота використання	Рангове місце
Педагогічна підтримка	2,4	1	2,2	1
Колективне творче виховання	2,2	2	2,2	1

Дискусія	2,1	3	2,0	3
Аналіз ситуацій	2,0	4	2,1	2
Проблемне навчання	2,0	4	1,9	4
Незакінчені речення	1,9	5	1,9	4
Створення ситуації успіху	1,8	6	1,8	5
Групова робота	1,7	7	1,5	6
Мозковий штурм	1,6	8	1,3	7
Робота в парах	1,5	9	1,2	8
Проектні технології	1,2	10	0,7	9
Інформаційні технології	1,1	11	0,6	10
Броунівський рух	0,9	12	0,7	9
Акваріум	0,6	13	0,4	11
Ажурна пилка	0,5	14	0,3	12

Як видно з таблиці, частота використання студентами-практикантами педагогічних технологій прямо залежить від частоти використання їх вчителями. Зрозуміло, що студентами нові технології використовуються рідше, але не набагато. Усі перелічені технології знайшли місце в педагогічній діяльності вчителів міста, вчать застосовувати їх і студенти. Найбільш використовуваними в навчальних закладах виявилися такі технології, як педагогічна підтримка, колективне творче виховання та дискусія. Це свідчить про гуманістичні тенденції в розвитку відносин між учителями та учнями, прагнення вчителів і студентів-практикантів здійснювати навчання і виховання на особистісно орієнтованих засадах. Хоча частота використання цих технологій не достатньо висока: ближча до „рідко”, ніж до „часто”. Не знайшли широкого використання проектні та нові інформаційні технології, мало застосовуються технології інтерактивного навчання.

Висновки... Досвід викладання педагогічних дисциплін та проведенне дослідження дозволяють зробити деякі висновки.

1. Володіння сучасними педагогічними технологіями забезпечує вчителю можливість організації педагогічної взаємодії на основі суб'єкт-суб'єктних відносин з учнями.

2. У процесі педагогічної підготовки більше уваги приділяти ознайомленню студентів з особливостями організації навчального процесу на технологічній основі, особливо моделюванню уроків та виховних заходів з використанням особистісно орієнтованих технологій.

3. Керівниками педагогічної практики студентів від баз практики призначати найбільш творчо працюючих учителів, досвід яких студенти могли б вивчати і застосовувати у власній педагогічній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Загальна педагогіка: лекції: Навчально-методичний посібник / Е.І.Федорчук; В.В.Федорчук – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко, 2007. – 284 с.
3. Методичні поради до проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і організації самостійної та індивідуальної роботи студентів при вивченні педагогіки: Навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко, 2007. – 132 с.
4. Світбаєва Є. Прогресивні педагогічні технології та інші освітні моделі: комп'ютерний варіант дистанційної лекції // Відкритий урок. – 2005. – № 19-20. – С.30-40.
5. Слостенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика. – М.: Издат. центр „Академия”, 2003. – С.406-458.

*Аннотація
Э.И.Федорчук*

Подготовка студентов к использованию современных педагогических технологий

В статье очерчены оптимальные пути подготовки студентов – будущих учителей к использованию педагогических технологий в школьной практике, определены условия эффективного проектирования педагогического процесса в технологическом формате.

Ключевые слова: педагогические технологии, студенты-практиканты, взаимодействие, личностно ориентированные технологии.

Summary
E.I.Fedorchuk

Preparation of the Students to the Usage of the Modern Pedagogical Technologies

Optimal ways of the students – future teachers' preparation to the usage of the pedagogical technologies in school practice are outlined in the article, the conditions of effective projecting of the pedagogical process in the technological format are determined.

Key-words: pedagogical technologies, students-practitioners, interaction, personal oriented technologies.

Дата надходження статті

„26” жовтня 2007 р.

УДК 37.015.3:37.036

Т.М.ЧЕРКАСОВА,
здобувач
(м.Хмельницький)

**ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СТАВЛЕННЯ
ДО БУТТЯ В СУЧАСНІЙ МОЛОДІ**

У статті розглядається естетичне ставлення до буття як особливе духовно-практичне відношення особистості до дійсності, що безпосередньо впливає на особистісне зростання молоді. Обґрунтовується необхідність комплексного підходу до формування усіх його компонентів.

Ключові слова: естетичне ставлення до буття, самовираження, естетичний розвиток молоді, формування душевного світу особистості, творчість.

Постановка проблеми в загальному вигляді... До питання естетичного пізнання світу, естетичного виховання і навчання у тій чи іншій формі науковці зверталися впродовж усієї історії розвитку цивілізації [10, 260]. І в наш час як ніколи гостро постає питання творчого розвитку кожної особистості як невід'ємної духовної складової людства, її самореалізації за законами краси, душевної гармонії. Так, на думку сучасного філософа В.Ф.Мартінова, саме поглиблення внутрішнього світу особистості, вдосконалення духовного світосприйняття на основі Краси заключає невичерпний потенціал у розвитку людського роду і кожного індивіда [11, 143]. Тому дослідження естетичного ставлення особистості до буття пов'язане із стратегічними завданнями Державної національної програми „Освіта” (Україна ХХІ століття). Розв'язання даної проблеми дозволить, на наш погляд, віднайти форми та методи використання впливу прекрасного на процес покращення професійного і громадянського життя учнівської молоді.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Для осмислення даної проблеми велике значення мають наукові праці таких відомих представників гуманістичної філософії, психології і педагогіки, як Г.С.Абрамова, К.О.Абульханова-Славська, Г.М.Андреева, Г.О.Балл, В.П.Зінченко, І.А.Зязюн, В.О.Кудін, Н.С.Лейтес, Д.О.Леонтьєв, В.О.Лозовий, С.Д.Максименко, В.Ф.Мартінов, А.Маслоу, Р.Мей, В.О.Моляко, В.С.Мухіна, А.В.Петровський, Г.С.Костюк, К.Роджерс, С.Л.Рубінштейн, Т.М.Титаренко, К.Д.Ушинського, Е.Фром та ін.

Важливими також є теоретичні положення ряду спеціалістів, в яких висвітлюються закономірності формування духовного світу особистості, самопізнання, самовиховання учнів – І.Д.Беха, Л.І.Божович, Ю.П.Вяземського, І.С.Кона, О.В.Киричука, О.І.Кульчицької, А.В.Мудрик, Н.Г.Ничкало, О.М.Отіч, Н.А.Побірченко, Е.О.Помиткіна, В.В.Рибалки, В.А.Семиченко, С.О.Сисоевої, В.О.Сухомлинського, Н.В.Чепелевої та ін.

Формулювання цілей статті... Мета – дослідження особливостей формування компонентів естетичного ставлення до буття в сучасній молодій людині.

Виклад основного матеріалу... Що ж таке „естетичне ставлення до буття”? Зокрема Л.Т.Левчук, О.І.Оніщенко визначають естетику як науку про становлення чуттєвої культури людини, що вивчає естетичне як вияв ціннісного ставлення людини до дійсності та її художню діяльність [10, 9]. Естетика також є, за визначенням Ю.Б.Борева, філософською наукою про найбільш загальні принципи пізнання світу за законами краси в процесі діяльності людини [2, 5].

На думку В.О.Лозового, за будь-яким фактом художньої творчості у будь-якому виді мистецтва, за будь-яким яскравим виявом спеціального обдарування художника та музиканта, архітектора та поета, актора та скульптора насправді лежить ставлення людини до життя. Воно може й не